

A Kínai Köztársaság (Tajvan) és az Európai Unió kapcsolatai az ezredfordulón

Taiwan – European Union relations at the turn of the Millennium

Researching any aspect of the Chinese Republic's – commonly known as Taiwan - international trade, for instance the EU's and Taiwan's relations, is a real challenge for any researcher since the statistics on international trade are compiled on the basis of country data and Taiwan is not considered a country but a separate customs area. The role of the European Union as the trading partner of Taiwan, a super power in international trade (e.g. 14th largest producer, 15th as regards the volume of international trade, 4th as regards foreign currency reserves), is increasing year by year.

The study gives an overview of Taiwan's economy, and its political, economic and trade relations with the EU. The EU and Taiwan are important trade partners, however, this relationship is considerably influenced by Taiwan's relations with the Chinese People's Republic. The EU is currently Taiwan's third largest partner while Taiwan is the EU's tenth. Although, in absolute terms, Taiwan has increased its trade turnover with the EU considerably, its relative weight has decreased in the past years.

Történelmi, politikai háttér

A Kínai Köztársaság (Tajvan) a Csendes-óceán nyugati részén, a Kínai Népköztársaság dél-keleti partvonalala mentén helyezkedik el, fővárosa Tajpej. A 36 200 négyzetkilométer területű ország lakossága 22,3 millió fő, a foglalkoztatott népesség 9,36 millió fő, melynek 37,76%-a az iparban, 52,86%-a a szolgáltató szektorban, és 9,78%-a a mezőgazdaságban és halászatban dolgozik (2000. évi adatok). Az ország 28 állammal tart fenn diplomáciai kapcsolatot és 95 képviseleti irodát működtet 61 országban.

A II. világháború után Tajvan külön tartományként visszakerült Kínához, majd 1949-ben, a polgárháborúban a kommunistáktól elszenvedett vereség után a Kuomintang (Nemzeti Párt) kormányzat és hadsereg, mintegy 2 millió menekülttel a szigetre települt. Azóta a sziget a Kínai Népköztársaságtól (KNK) politikailag és gazdaságilag elkülönült területet képez, s magát továbbra is „Kínai Köztársaságnak” (KK) nevezi.

1949 után a Kuomintang az első években elnyomó intézkedésekkel erősítette meg hatalmát, és a szárazföldről betelepültek vezető szerepét. 1987-ig rendkívüli állapot volt érvényben a szigeten. A nyolcvanas évek végétől gyors ütemű demokratizálódási folyamat kezdődött. Az 1991-es elnökválasztáson a Kuomintang jelöltje, LI TENG-HUJ személyében tajvani születésű személyt választottak elnök-

* BGF Külkereskedelmi Főiskolai Kar Világ gazdaságtan intézeti tanszék vezetője, főiskolai tanár, Jean Monnet professzor, C. Sc.

nek, akit 1996-ban újraválasztottak. A 2000. március 18-án rendezett elnökválasztáson a Tajvan függetlenségét is felvető Demokratikus Haladó Párt (DPP) jelöltje, CHEN SUI-BIEN, a szavazatok 39%-át megszerezve nyert.¹

A tajvani politika fő kérdése a Kínai Népköztársasággal való viszony kérdése. A pekingi vezetés „egy Kína” politikát követ, célja a két országrész egyesítése, míg az újonnan megválasztott tajvani elnök az egyesítést a tajvani kérdés megoldása egyik lehetséges módjának tekinti. A vélemény eltérések miatt időközönként komoly feszültség alakul ki a térségében.

Tajvan 2002-re 17 kormány szintű nemzetközi szervezet tagja (pl. APEC – Asian-Pacific Economic Cooperation; WTO – World Trade Organisation; Ázsiai Fejlesztési Bank – Asian Development Bank; stb.), továbbá csaknem ezer (!) nem kormány szintű szervezetben képviselteti magát.

A világkereskedelmi szuperhatalomnak számító Tajvan (a sziget az ezredfordulón a 14. legnagyobb termelő és 15. a legnagyobb külkereskedelmi forgalmat bonyolító országok sorában, 4. legnagyobb valutatartaléka van) exportjának legnagyobb része az Egyesült Államokba és Kelet-Ázsia országaiba irányul, ám partnerei között évről évre nagyobb szerep jut az Európai Uniónak is.

A tajvani külkereskedelem bármely aspektusának – így az EU és Tajvan kapcsolatainak – feltárása igazi kihívás a kutató számára: mivel a nemzetközi külkereskedelmi statisztikák alapvetően ország-adatokra épülnek, Tajvant pedig nem számítják országnak, hanem önálló vámterületnek, ezért a Tajvanra vonatkozó adatok összegyűjtése meglehetősen körülményes.

A gazdaság helyzete Tajvanban

Tajvan gazdasági fejlődése érdekes példája annak, miként alakul át egy korántsem nyitott és szabad berendezkedésű ország fejlett piacgazdasággá. A kezdeti időszakra a háborús felfogás volt jellemző, majd az 50-60-as években az USA vált a legfontosabb partnerré (mind tőkemozgásokban, mind a külkereskedelemben). A 60-as évtized végén Japán nyitott a sziget irányába, és kezdetét vette Tajvan, mint egy újonnan iparosodott ország nemzetközi szinten is gyors fejlődése.

*1. táblázat
Tajvan legfontosabb gazdasági adatai 2000-ben²*

	1998	1999	2000	2001
GDP (Mrd EUR)			315	
Egy főre jutó GDP (EUR)			14 238	
Reál GDP növekedése (%)	4,6	5,7	6,7	-1,9
Inflációs ráta (%)		0,2	2,0	0,0
A fizetési mérleg hiánya a GDP %-ában	1,3	2,9	2,9	6,7

¹ Európa és Tajvan: Partnerek a fejlődésben, <http://www.gio.gov.tw/hu/eu>

² Forrás: http://europa.eu.int/comm/trade/pdf/bilstat/econo_taiwan.xls

A tajvani gazdaság kimagasló eredményeket ért el az elmúlt évtizedekben. 1952 és 1997 között a GDP évente átlagosan 8,5%-kal bővült. A GDP évi átlagos növekedési üteme 1991–1997 között 6,5%-ot ért el, magasan felülmúlva a világ-gazdaság növekedésének ütemét (de nem érte el a Kínai Népköztársaság 10%-ot meghaladó ütemét). A GDP – folyó árakon számítva – 2000-re az 1991-es 164-ről 314 Mrd USD-ra nőtt. Tajvan az ezredfordulóra a GDP nagyságát tekintve a világ 15. legnagyobb gazdasága lett. Az egy főre jutó GDP 8982 USD-ról (1991) 1997-re 13 233, majd 2000-re 14 238 USD-ra emelkedett. A gyors növekedést jelentősebb belső egyensúlyhiányok nélkül sikerült elérni.¹

A kilencvenes évek elejére a tajvani gazdaság működésének, bámulatra méltó fejlődésének feltételei alapvetően megváltoztak. A korábban a kivitel gerincét adó munkaintenzív termékek világpiacán egyre érezhetőbbé vált az ASEAN országok és a Kínai Népköztársaság versenye, így Tajvannak pozíciói megőrzése érdekében át kellett állítania termelését és exportját a magas hozzáadott értékű, tőke- és technológiaintenzív termékekre. Mindez a kilencvenes évek második felére rendkívüli mértékben növelte Tajvan előnyeit a befektetők szemében. Ennek jeleként a külföldi működőtőke-befektetések évi összege 1995-ben meghaladta a 3 Mrd USD-t, 1997-ben pedig minden korábbi rekordot megdöntött: 4,27 Mrd USD-t tett ki, és a 3-4 Mrd USD közötti szinten stabilizálódott.

A gazdaság szerkezete folyamatosan korszerűsödött: a feldolgozóiparon belül csökkent az élelmiszeripar, valamint a fa- és papíripar súlya, mérséklődött a textil-, a ruházati és a cipőipar aránya, az olcsó tömegcikk termeléséről a magasabb igényeket kielégítő termékek gyártására álltak át. Gyakorlatilag nem változott a kohászat és a vegyipar részesedése. A nemzetközi műszaki-szerkezeti átalakulás élvonalába tartozó ágazatok részesedése a feldolgozóipari termelésben 1989–1996 között 20%-ról 38%-ra emelkedett. Legnagyobb mértékben az elektronikai és az informatikai termékek gyártása bővült. A kilencvenes évek közepére Tajvan informatikai ipara a világranglista harmadik helyére küzdötte fel magát.

A fenti változások a kivitel áruszerkezetében is tükröződtek: megnőtt az említett kategóriában a korszerű termékek aránya, visszaesett a hagyományos könnyűipari termékek exportja. Mindez összhangban volt a világgazdaságban érvényesülő követelményekkel, így Tajvan relatív nemzetközi versenyhelyzete jelentősen javult.

Tajvan a nyolcvanas évek végétől belépett a működőtőke-exportőrök sorába, s a kilencvenes évek közepére Japán és az Egyesült Államok után Délkelet-Ázsia harmadik legnagyobb beruházója lett. 1997-ben Tajvan már a világ hetedik legnagyobb működőtőke-exportőre volt, befektetéseit 85 Mrd USD-ra becsülték. A külföldön befektetett tajvani működőtőke-állomány több mint 96%-a Délkelet-Ázsiába, a Kínai Népköztársaságba és az Egyesült Államokba került. Az ASEAN-országok részesedése 42,6%, a Kínai Népköztársaságé 37,5% (főleg hongkongi leányvállalatokon keresztül), az Egyesült Államoké 16,8% volt. Megjegyzést érdemel, hogy Hongkong és Japán után Tajvan volt a harmadik legjelentősebb befektető a Kínai Népköztársaságban, azonban szakértői becslések szerint a közvetített befektetéseket is figyelembe véve az első.

¹ Kína árnyékában: Tajvan a kilencvenes években, Cégvezetés, 1999/6

A tajvani vezetés ambiciózus célja, hogy Tajvan az ázsiai és a csendes-óceáni térség kereskedelmi, pénzügyi és informatikai központjává váljon. Ennek érdekében kiemelten fejlesztették a kutatás-fejlesztést, a magas hozzáadott értéket tartalmazó, csúcstechnológiai termékek előállítását, a pénzügyi szolgáltatásokat, a tengeri szállítást, a légi közlekedést, a távközlést és a tömegtájékoztatást. A nagyszabású terv megvalósítását és vele együtt a gazdasági liberalizációs folyamatot visszavetette az ázsiai és a csendes-óceáni térségben 1997 júliusában kitört válság. Amíg Kelet-Ázsia feltörekvő gazdaságai szinte kivétel nélkül súlyosan megszenvedték a krízist, addig a tajvani gazdaság 1997-ben is dinamikusan fejlődött: a GDP 6,8%-kal nőtt. Ehhez hasonló növekedést csak a gazdaságilag lényegesen fejletlenebb KNK tudott elérni. Az általános visszaesés közepette Tajvan több mint 6 Mrd USD-ral növelte kivitelét. 1997 és 1998 júniusa között a tajvani valuta, az új tajvani dollár értékvesztése mindössze 19% volt, miközben a dél-koreai won árfolyama 35, a malajziai valutáé pedig 39%-kal lett kevesebb. A tajvani tőzsdeindex csak 16,4%-kal csökkent, míg a dél-koreai és a malajziai tőzsdék 60, illetve 57% árfolyamesést szenvedtek el. A stabilitás részben annak tulajdonítható, hogy a válság előtti két évben az értékpapírok kínálata nagymértékben nőtt. (1995-ben 350, 1997-ben 488 volt a tőzsdén bejegyzett vállalatok száma.)

Tajvannak a válság negatív hatásait azért sikerült elkerülnie, mert a sziget több tekintetben egyedülálló módon fejlődött, kimagasló eredményeit döntően belső erőforrásainak mozgósításával érte el. Külső adósságállománya a gazdaság teljesítőképességéhez viszonyítva elenyésző, külgazdasági teljesítménye pedig nemzetközi összehasonlításban is kiemelkedő volt. A kilencvenes évek folyamán a külkereskedelmi mérleg és a folyó fizetési mérleg minden évben tekintélyes aktívummal zárult. Erre alapozva megmaradt a korábbi időszakban felhalmozott valutatartalékok magas szintje.

1998 második felében azonban egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy Tajvan sem képes teljesen kivonni magát az ázsiai válság következményei alól. Az utóbbi négy esztendőben a sziget sajátos fejlődési pályát írt le. A GDP 1998-ban az előző évihez képest 4,6%-kal, 1999-ben 5,7%-kal, 2000-ben 6,7%-kal nőtt, 2001-ben viszont 1,9%-kal csökkent (l. *I. táblázat*). A 2001-es visszaesés legfőbb okának a szakértők az IT-szektor nemzetközi léptékű kereslet-csökkenését tartják. Tajvannak túl nagy a függése az exporttól, s azon belül is az IT-ágazatok kiviteli pozíciónak alakulásától. Tajvan ipari-termelői struktúrájában egyértelműen az export orientált elektronikai szektor vezet és a terület több IT termék előállításában világszínvonalú. Az informatikai ágazat válsága mellett természetesen a nemzetközi gazdasági recesszió is érezte a hatását. Az ázsiai-válság még egyértelműbbé tette, hogy Tajvan fejlődési kilátásait, világgazdasági pozícióit egyre inkább meghatározza a Kínai Népköztársasággal való kapcsolatának az alakulása.

Az ezredfordulóra a tajvani gazdaság túljutott a recesszió mélypontján, a kilábalás jeleit mutatja. A gazdasági helyzet, a makrogazdasági környezet szilárd maradt, de a gazdaság strukturális felépítése rövid és középtávon jelentkező problémákat vetít előre. Ezzel együtt Tajvanon az elmúlt évtizedben végbement gyors növekedés eredményeként a gazdasági fejlettségi szintje eléri a fejlett országok szintjének alsó határát, jelentős pénzügyi, műszaki-tudományos potenciállal rendelkezik, növekvő szerepet játszik a nemzetközi gazdasági, kereskedelmi és pénzügyi életben.

Tajvan és a WTO

Tajvan 2002. január 1-jén vált a Világkereskedelmi Szervezet (WTO) 144. tagjává, „önálló vámterület” elnevezéssel. (Diplomáciai megfontolások alapján először – 2001. december 11-én – a Kínai Népköztársaságot nyilvánították a WTO tagjává, Tajpej felvételét pedig néhány héttel későbbre időzítették.) Nem árt ismételt hangsúlyozni: nem tagállamként, mivel a WTO álláspontja szerint nem állam, nem ország, csak önálló gazdasági entitás. Tajvan számára ugyanakkor rendkívül fontos, hogy ezzel a Kínai Köztársaság és a Kínai Népköztársaság közötti kapcsolat végre valamilyen szinten multilaterális dimenzióba került (az APEC mellett). Tajvan ugyanakkor továbbra is elégedetlen azzal, hogy más nemzetközi szervezetekben a régóta tag szocialista Kína ahol tudja, akadályozza a sziget integrációját ezekbe a szervezetekbe, s gátolja annak politikai jelenlétét. Tajvan hatalmas összegeket áldoz arra, hogy a világpolitika porondján a nemzetközi szervezeteken keresztül önállóan is megjelenhessen, ám törekvéseit eddig nem sok siker koronázta. A WTO-tagságot annak ellenére nagy győzelemnek tartja, hogy például a mezőgazdaságát rendkívül érzékenyen érinti a belépés. Mivel a tajvani ipar a nemzetközi piacokon már hosszú ideje versenyképes, termékeinek értékesítési helyzetét a WTO-tagság nem befolyásolja jelentősen.

A kormányzat hosszú távú gazdasági stratégiája arra irányul, hogy Tajvant az ázsiai és csendes-óceáni térség regionális operációs központjává fejlessze (APROC – Asia-Pacific Regional Operation Center). Ennek érdekében 2000 és 2007 között évi 6,5-6,7%-os GDP növekedést terveztek, és el akarják érni, hogy 2006-ra az egy főre jutó nemzeti össztermék 36 000 USD-ra növekedjen. Azonban szakértők szerint ezeknek a céloknak a megvalósítása a világgazdaság jelenlegi helyzete és a tajvani gazdasági struktúra hiányosságainak ismeretében igencsak kétséges.¹

Az Európai Unió és Tajvan kapcsolatai

Politikai kapcsolatok

Tajvan csatlakozása a Világkereskedelmi Szervezethez arra készítette az EU-t, hogy fontolóra vegye összekötőiroda létesítését Tajpejben (még nem valósult meg). Ez lehet az első lépés a formális diplomáciai kapcsolatok megteremtése felé, ám az EU a megfontoltan haladást részesíti előnyben. Az összekötőiroda egyik legfontosabb feladata az lesz, hogy megvizsgálja a Tajvan és az EU közötti kereskedelmi kérdéseket, erősítse a két fél közötti kapcsolatokat, megkönnyítse az együttműködést gazdasági, kulturális és egyéb területeken. Az EU szerint a WTO multilaterális kerete tovább erősíti majd a stabilitást és a bizalmat a kereskedelmi viták és a befektetési kérdések megoldása révén.

Tajvan ennek ellenére egyelőre nem kaphatja meg a hivatalos diplomáciai elismerést az EU-tól. Akárcsak sok más ország és nemzetközi szervezet, az EU is gazdasági entitásként – vagyis „különálló vámterületként” – ismeri el Tajvant, nem

¹ Vu Csung-i: A tajvani-európai kapcsolatok a Világkereskedelmi Szervezethez való csatlakozás után, <http://gio.gov.tw/hu/eu>

pedig szuverén államként. Mindezt az EU Tajvannal és a szárazföldi Kínával fenntartandó kapcsolatairól meglévő hivatalos álláspontja alapján teszi. 1999-ben az EU elnöksége közleményt adott ki, amelyben megerősítette az „egy Kína” elvének pekingi változatát. Miközben egyértelműen a szárazföld mellé állt, a közlemény egyúttal hangsúlyozta, hogy a Kína-közi vitákat konstruktív párbeszéd útján kell megoldani. Az is szerepelt a dokumentumban, hogy egyik félnek sem szabad olyan lépéseket, illetve kijelentéseket tennie, amelyek növelik a feszültséget.

A tajvani-EU kapcsolatok további javítása érdekében az EP nemrégiben kiegészítést fogadott el az EU kül- és biztonságpolitikáját megszabó 1995. évi „Új ázsiai stratégia felé” határozatához, amelyben sürgeti a politikai kapcsolatok erősítését Tajvannal.

CHEN SUI-BIEN elnök nem sokkal beiktatása után bejelentette, hogy kormánya nagy hangsúlyt helyez a kereskedelemre, és szélesíteni fogja Tajvan együttműködését az Európai Unióval. Ez nem azt jelenti, hogy a KK lemond a diplomáciai elismerés hosszú távú céljáról, illetve a kapcsolatok ápolásáról az Egyesült Államokkal és Japánnal, amelyek régóta jelentős stratégiai és biztonsági partnerei. Ellenkezőleg, azt jelenti, hogy a kormány még több időt, energiát és anyagi erőforrást szentel a tajvani-EU kapcsolatok fejlesztésére. „Tajvan arra törekszik majd, hogy átfogó kapcsolatrendszert alakítson ki az EU-val” – mondta az elnök. Tajvan javuló európai jelenlétét célzó stratégia fontos része a képviselői iroda nyitása Belgiumban, Brüsszelben. (Az iroda igazgatója a felelős a formális diplomáciai kapcsolatok hiányában a tajvani-EU ügyek több aspektusáért.) Az elnök úgy véli, mindkét fél érdekeivel ellentétes, hogy az EU-nak még nincs összekötő irodája Tajpejben.

A KK politikájának középpontjában jelenleg a kereskedelmi és technológiai együttműködés fejlesztése áll Tajvan és az EU között. A KK arra törekszik, hogy megnyerje az EU politikai támogatását, különösen ami a Tajvan és a szárazföldi Kína közötti vitákat illeti, annak ellenére, hogy az EU mind a 15 tagállama támogatja a Peking által képviselt „egy Kína” elvet.

Gazdasági-kereskedelmi kapcsolatok

A múltban Tajvan kapcsolatai az EU-val az egyes államokkal meglévő együttműködésen alapultak. Az ezredfordulóra a helyzet gyökeresen megváltozott: a kétoldalú kereskedelem volumenének növekedése oda vezetett, hogy az Európai Unió sokkal jobban érdeklődik Tajvan iránt, emellett az Európai Parlament és a tagállamok törvényhozásai pozitívan reagáltak Tajvan demokratikus átalakulására. Mindkét tényező a formális kapcsolatok megteremtése irányába mutat.

Az Európai Bizottság szerint a WTO multilaterális kerete tovább erősíti majd a stabilitást és a bizalmat a kereskedelmi viták és a befektetési kérdések megoldása révén. A tagságot egyébként az Unió is intenzíven ösztönözte, egyebek mellett annak hangoztatásával: Tajvan elkötelezettsége a nyitott piac iránt sokkal nagyobb, mint a régi WTO-tagok többségéé.

Az EU-t kívánatos kereskedelmi partnerré teszi, hogy bizonyos fejlett technológiákat illetően előnyre tett szert, illetve az, hogy további bővítése, valamint a közös valuta bevezetése az uniót a világ legnagyobb piacává teszi, ami még jobban növeli az integráció vonzerejét Tajvan szemében.

2. táblázat
Az Európai Unió és Tajvan közötti kereskedelem (M ECU/EUR)¹

	1980	1990	2001
Export	886	4 912	13 250
Import	2 240	9 136	24 179
Egyenleg	-1 354	-4 224	-10 929

Az elmúlt két évtized tendenciáiról megállapítható, hogy a vizsgált időintervallumban mind az EU-ba irányuló tajvani export, mind pedig az EU-ból érkező import folyamatos növekedést mutatott, arányaiban és az abszolút számokat tekintve egyaránt. Az EU szemszögéből nézve az import 1980-ban 2240 M ECU értékű volt (ez az Unió teljes importjának 0,4%-a), 1990-ben 9136 M ECU-t (2,1%), 2001-ben pedig 24 179 M eurót (2,4%) tett ki. 1980-ban a Tajvanra irányuló export értéke 886 M ECU (0,4%), 1990-ben 4912 M ECU (1,2%), 2001-ben pedig 13 250 M euró (1,3%) volt. A változások eredményeként Tajvan a Közösség 10. legfontosabb import-, és 20. exportpartnere. A teljes külkereskedelmet tekintve a 14. helyezett. (Összehasonlításként hazánk adatai 2001-ben: a magyar kivitel 24,3 Mrd EUR [2,4% az EU összimportjából] és ez a 9. helyet jelenti; a magyar behozatal 23,7 Mrd EUR [2,4% az EU összexportjából], és ez is 9. helyezést ér. Az összesített külkereskedelmi forgalomban Magyarország a 8. helyezett.)

A kereskedelem azonban az EU hátrányára növekvő kiegyensúlyozatlanságot mutatott: miközben az EU Tajvan 3. legnagyobb importforrásává vált, a kereskedelmi mérleg passzívuma az 1980-as 1354 M ECU-ról 1990-re 4224 M ECU-re, 2001-re pedig 10 929 M euróra növekedett.

A külkereskedelem áruszerkezetében jóval nagyobb kiegyensúlyozottság érvényesül, a külkereskedelem legfontosabb árucsoportjai ugyanis mind az export, mind pedig az import vonatkozásában megegyeznek. Az EU legfontosabb tajvani importcikkei a gépek-berendezések kategóriába tartoznak: értékük 2001-ben közel 16 Mrd EUR volt, s ezzel Tajvan részesedése az összes gépimportból 5,9%. A második hely a járműveké, a harmadik a textil- és ruházati termékeké. Ugyanezek a termékcsoportok vezetik az export-ranglistát, igaz, némileg más sorrendben. Az első kategória itt is a gépek-berendezések (5218 M EUR), majd a vegyipari termékek, a járművek, a mezőgazdasági termékek, a ruházati és textilipari termékek jönnek a sorban. Az export- és importadatok összevetéséből az is kiderül, hogy (az EU szemszögéből) a külkereskedelem mérlegét a gépek-berendezések, illetve a textil- és ruházati termékek fordítják jelentős passzívumba, a többi kategóriában aktívum mutatkozik.

Működőtőke kapcsolatok

Az európai befektetések Tajvanon 4,9 Mrd USD-t tettek ki 2000 végéig, ez a közvetlen külföldi befektetések 12,4%-a. Ez a szám lényegesen kisebb az amerikai, illetve a japán befektetésekénél, előbbi az összes külföldi befektetés 26,3%-át,

¹ Forrás: http://europa.eu.int/comm/trade/pdf/bilstat/econo_taiwan.xls

utóbbi a 25%-át teszi ki. Az európai vállalatok többsége a tajvani vegyi, elektronikai és elektromos iparban, illetve a pénzügyi-biztosítási szektorban fektetett be.

A Tajvanon befektető EU-tagállamok között Hollandia áll az első helyen az európai összbefektetések 31,9%-ával, Nagy-Britannia követi 26,4%-kal. A Tajvanon befektető európai vállalatok közül a legjelentősebb a Philips, az ABB, a Siemens és az ICI. Jelenleg több mint 900 európai befektetési terv van, amelyekkel középületek építésébe, illetve vegyesvállalatok révén a tajvani high-tech iparba fektetnek majd pénzt. Tajvan emellett globális logisztikai központtá fejlődik, az európai vállalatok tehát a szigetet bázisként használhatják a bejutáshoz az ázsiai piacokra, együttműködve a tajvani vállalatokkal a szárazföldi Kína és Délkelet-Ázsia piacok fejlesztésében

A Kínai Köztársaság 2000 decemberéig mindössze 1,04 Mrd USD-t fektetett be Európában, ami a közvetlen tajvani befektetések 2%-a külföldön. Ennek az alacsony aránynak az a magyarázata, hogy a tajvani vállalatok többsége csupán kereskedelmi képviselőt hozott létre a kontinensen, amelyeknek jóval alacsonyabbak az alapítási költségei. A termelésbe elsősorban Nagy-Britanniában fektettek be tajvani cégek. Ezek közül a legnagyobb a Csung Hua skóciai képcső-gyára, ahol részegységeket gyártanak a világ legnagyobb nemzetközi IT vállalatai, többek között a Digital és az IBM számára. A tajvani befektetők 1995 óta ipari övezetet hoztak létre Lengyelországban és Csehországban, afféle ugródeszkeként az EU felé.

Végszó

Tajvan nyersanyag-szegény, és viszonylag kis belső piaccal bíró gazdaság. Ezen adottságai miatt ráutalt a külkereskedelem erőteljes bővítésére. Gazdasági fejlődésének elmúlt 30 évét az exportorientált növekedés, az iparfejlesztés jellemezte. Európával, benne a Közösséggel folytatott kapcsolatait is ez a politika hatotta át. Az Európai Unió és Tajvan kapcsolatainak jövőbeni alakulását is a kereskedelmi trendek fogják meghatározni. Az Európai Unió jelenleg Tajvan harmadik, Tajvan pedig az EU tizedik legjelentősebb importpartnere. Tajvan abszolút mértékben lényegesen növelte kereskedelmi forgalmát a Közösséggel, azonban relatív súlya csökkent. Ez annak tudható be, hogy az átalakuló kelet-közép-európai országok közül Lengyelország, Magyarország és Csehország is megelőzte. Ezek az országok azonban várhatóan 2004-től az Európai Unió tagjaivá válnak: ezért Tajvannak fontos érdeke ezen országokkal is bővíteni kapcsolatait.

A kétoldalú kereskedelem a hetvenes évek elejétől folyamatosan növekszik. Az EU és Tajvan közötti szoros gazdasági kapcsolatok, akárcsak az EU integrációjának mélyülése és bővülése, további ösztönzést jelentettek Tajvan számára, hogy fejlessze kulturális, szociális és akadémiai együttműködését az EU-val.¹ Nyugat-Európa a tajvani diákok kedvenc célpontjává vált, és a tudományos, kulturális kapcsolatok is egyre hatékonyabbá válnak.

¹ A kereskedelmi trendek határozzák meg Tajvan jövőbeni politikáját. Taipei Journal, December 22, 2000.

Felhasznált irodalom

- ARTNER ANNAMÁRIA: Délkelet-Ázsia: Válság után, alatt, előtt? Magyar Tudomány 2002/7.
- ARTNER ANNAMÁRIA: A délkelet-ázsiai országok illeszkedése a világgazdasághoz az 1997-es krízis után. MTA, VKI, 2000 november.
- DENT, CH.: The European Union and East Asia, Routledge, London, 1999.
- FÜLES GABRIELLA: Az Európai Unió és Tajvan gazdasági, kereskedelmi kapcsolatainak elemzése. Kézirat, 2002.
- HARGITAI MIKLÓS: Az EU és Tajvan kereskedelmi kapcsolatai, kézirat, 2002.
- LEITNER ISTVÁN: Az Európai Unió és Tajvan kapcsolatai, kézirat, 2001.
- MÁDI ISTVÁN: Kína árnyékában - Tajvan a 90-es években, Cégvezetés, 1999/6.
- MÉSZÁROS KLÁRA: Tajvan gazdasági fejlődésének kilátásai az ezredfordulón. MTA, VKI, 2000 október.
- MÉSZÁROS KLÁRA: Tajvan: Gazdaság a Kínai Népköztársaság „árnyékában”. MTA VKI 2001. december.
- Mészáros Klára: A „Nagyobb Kína”, mint a XXI. század meghatározó gazdasági és politikai ereje, Magyar Tudomány, 2001/9.
- Távol-keleti gazdaságok pozitív és negatív fejlődési tapasztalatai: tanulságok Magyarország számára. VKI Műhelytanulmányok, 37. sz. 2002. február. Budapest.
- A kereskedelmi trendek határozzák meg Tajvan jövőbeni politikáját, Taipei Journal, December 22, 2000.
- VU CSUNG-I: A tajvani-európai kapcsolatok a Világkereskedelmi Szervezethez való csatlakozás után, <http://gio.gov.tw>
- Európa és Tajvan: Partnerek a fejlődésben, <http://gio.gov.tw/hu/eu>

Internetes források:

- http://europa.eu.int/comm/trade/pdf/bilstat/econo_taiwan.xls
www.euchinapartenariat.com/docc
<http://gio.gov.tw/hu/eu>
Euro-Asia Trade Organisation, EATO, <http://www.eato.org.tw>
European Council of Commerce and Trade, <http://ecct.com.tw>
The American Chamber of Commerce, <http://amcham.com.tw>
www.roc-taiwan.be/press/20011108/2001110801.html
www.etaiwannews.com/Editorial/2001/07/12/994905422.htm
taipeitimes.com/news/2002/10/30/story/0000177656
taipeitimes.com/news/2002/06/26/story/0000141893
publish.gio.gov.tw/FCJ/past/02091312.html
ce.cei.gov.cn/enew/new_e1/nftr_e1.htm
<http://www.roc-taiwan-hu.com>